

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia: kn.nm@regeringskansliet.se

Remiss av promemorian Bättre förutsättningar för omprövning av vattenkraften (dnr KN2024/01642)

Länsstyrelsen i Västmanland, som även är utsedd att vara Vattenmyndighet i Norra Östersjöns vattendistrikt, har beretts möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i promemorian.

Länsstyrelsen har följande synpunkter på det remitterade förslaget.

Sammanfattning

- Länsstyrelsen anser att förslaget sätter en tydligare ram kring arbetet med förklarande av kraftigt modifierade vatten och normsättning, vilket kan underlätta arbetet framöver. Länsstyrelsen bedömer dock att förslaget innebär en väsentligt ökad arbetsmängd, i synnerhet för de länsstyrelser som också är vattenmyndigheter.
- Länsstyrelsen anser att tidplanen för den nationella planen behöver justeras ytterligare.
- Länsstyrelsen anser att riktvärdet på 1,5 TWh inte bör ingå i förordningstext utan lämnas till expertmyndigheterna att värdera och uppdatera vid behov.
- De ändringar som föreslås är avsedda att säkerställa att det vid förklarande av kraftigt modifierade vattenförekomster samt bestämmande av miljökvalitetsnormer inte ställs mer långtgående krav på miljöanpassning av vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel än vad EU-rätten kräver. Länsstyrelsen anser dock att förslaget riskerar att få en tillämpning som inte i alla avseenden uppfyller de skyldigheter som följer av EU-rätten, i synnerhet vad avser ramedirektivet för vatten (2000/60/EG, vattendirektivet).

Direktivet är ett minimidirektiv, vilket innebär att medlemsstaterna kan ha strängare men inte mindre långtgående nationella regler.

- Länsstyrelsen anser att det bör finnas ett tydligt slut på den delen av samverkan som gäller normöversynen. Samverkansprocessen riskerar annars att fastna i steget som handlar om vilka mål (normer) som ska nås.
- Länsstyrelsen önskar att det bör förtydligas om och i sådana fall hur det är avsett att den småskaliga vattenkraftens olika nyttor för elsystemet ska beaktas.

Detaljerade synpunkter utifrån promemorians förslag

En väsentligt ändrad fysisk karaktär

För att en vattenförekomst ska kunna förklaras som kraftigt modifierad (KMV-förklarande) krävs det bland annat att vattenförekomsten har ändrat sin fysiska karaktär på ett väsentligt sätt (4 kap 3 § vattenförvaltningsförordningen [2004:660]). Detta gäller idag för alla vattenförekomster, oavsett vilken typ av verksamhet som har förorsakat förändringen. Den föreslagna bestämmelsen är avsedd att reglera när en vattenförekomst har ändrats på ett väsentligt sätt till följd av att vatten lagras för att användas för kraftproduktion.

Vatten som lagras för kraftproduktion utgör redan idag en sådan typ av verksamhet som kan ligga till grund för att en vattenförekomst förklaras som kraftigt modifierad om alla förutsättningar i 4 kap 3 § vattenförvaltningsförordningen är uppfyllda. Den nu föreslagna bestämmelsen är dock utformad på ett sätt som innebär att den endast aktualiseras i samband med att vatten lagras. Vad som avses med det är inte helt tydligt. En bokstavstolkning skulle leda till att den inte är tillämplig för vattenförekomster som påverkas av vattenkraftsverksamheter som bedrivs utan att vatten lagras särskilt för kraftproduktionen (exempelvis strömkraftverk utan tillhörande reglering). Det kan också uppstå tolkningsfrågor. Exempelvis är det oklart om bestämmelsen gäller alla former av lagring/reglering eller

enbart tillståndsgiven sådan. Om syftet med den föreslagna bestämmelsen är att den ska kunna tillämpas för alla

vattenkraftsverksamheter som omfattas av den nationella planen för omprövning för moderna miljövillkor, är det lämpligt att använda samma formulering som i de bestämmelserna, det vill säga vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel.

En ytterligare oklarhet i bestämmelsen är hur tydlig kopplingen ska vara mellan den aktuella verksamheten (lagring av vatten för kraftproduktion) och påverkan på den vattenförekomst som ska bedömas. Det är otydligt om bestämmelsen bara omfattar vattenförekomster som ligger i anslutning till den anläggning där lagringen av vatten sker, eller om den även gäller för alla vattenförekomster upp- och nedströms en sådan anläggning som har en försämrad hydromorfologi. Det behöver även tydliggöras om det ska vara den aktuella verksamheten som har orsakat den väsentligt ändrade fysiska karaktären (dvs. påverkan på de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna) i den berörda vattenförekomsten.

En utgångspunkt för tillämpningen av denna bestämmelse är att den aktuella verksamheten är beroende av att vattenförekomsten har en väsentligt förändrad fysisk karaktär. Det är dock inte ovanligt att en vattenförekomst är fysiskt förändrad på flera olika sätt och till följd av flera olika verksamheter eller påverkanstryck. Länsstyrelsen uppfattar att bestämmelsen är tänkt att tillämpas för vattenförekomster där den väsentliga fysiska förändringen helt eller i huvudsak kan härledas eller kopplas till verksamheter som lagrar vatten för att användas för kraftproduktion. Eftersom bedömningen ska utgå från statusklassningen av hydromorfologiska kvalitetsfaktorer (punkt 1), vilket återspeglar den sammanlagda påverkan på vattenförekomsten, alternativt den "sammantagna påverkan" (punkt 2), blir det otydligt hur den föreslagna bestämmelsen ska tillämpas.

Även i övrigt kan det vara problematiskt att införa särskilda kriterier för bedömning av väsentligt ändrad fysisk karaktär enbart för en viss typ av verksamhet. Förslaget innebär att det kommer att uppstå situationer där vattenförekomster som är utsatta för fysisk påverkan i jämförbar omfattning, men på grund av andra typer av verksamheter eller påverkanstryck, bedöms på andra sätt i fråga om vattenförekomsterna ska anses som väsentligt fysiskt förändrade

och kan bli förklarade som kraftigt modifierade. I förlängningen kommer det att innebära att vattenförekomster som är utsatta för

samma typ och omfattning av fysisk påverkan från annan verksamhet än vattenkraft får en annan kravnivå, trots att de omfattas av samma bestämmelser i vattendirektivet. Det kan ifrågasättas om detta är rimligt från ett likvärdighetsperspektiv.

Det följer av artikel 2(9) vattendirektivet att kraftigt modifierade vattenförekomster är ytvattenförekomster som har genomgått sådana fysiska förändringar att deras karaktär har ändrats på ett väsentligt sätt. Det stämmer att det är medlemsstaterna som ska precisera närmare när en vattenförekomsts fysiska karaktär ska anses ha ändrats på ett väsentligt sätt, dock får det rimligen tolkas som att användningen av begreppet *väsentligt* i direktivet utgör en kvalificering av den omfattning av påverkan som det i direktivets mening måste vara fråga om. Detta bekräftas av CIS Guidance Document No. 37, Steps for defining and assessing ecological potential for improving comparability of Heavily Modified Water Bodies (s. 19). Av vägledningen framgår det att ändringen i vattenförekomstens karaktär måste vara omfattande, utbredd och genomgripande. Av Guidance Document No. 4, Identification and Designation of Heavily Modified and Artificial Water Bodies (s. 30), framgår att i de situationer där vattenförekomster genomgått betydande fysiska ändringar, men ändå inte kan anses vara väsentligt fysiskt förändrade, bör det i stället övervägas åtgärder för att uppnå God ekologisk status (GES), förlängda tidsfrister alternativt mindre stränga krav.

Enligt de nu gällande bestämmelserna i 8 b-c §§ HVMFS 2017:20 utgår bedömningen av om en vattenförekomst har väsentligt ändrad fysisk karaktär från de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna hydrologisk regim alternativt hydrologiska villkor (hydrologin) och morfologiskt tillstånd (morfologin). Om dessa kvalitetsfaktorer kan antas ha otillfredsställande eller dålig status och de är permanent försämrade till följd av mänsklig verksamhet, ska Vattenmyndigheten bedöma att vattenförekomsten har ändrat sin fysiska karaktär på ett väsentligt sätt. Därutöver kan en vattenförekomst anses ha en väsentligt förändrad fysisk karaktär exempelvis om en utredning och en bedömning visar att hydrologin och morfologin är måttlig men ligger nära eller mycket nära gränsen till otillfredsställande. Länsstyrelsen finner att förslaget inte stämmer överens med Havs- och vattenmyndighetens vägledning

där det anges att bristande konnektivitet inte i sig själv ska användas vid bedömning av väsentligt ändrad fysisk karaktär eftersom den i vissa fall kan vara en effekt av förändringar av hydrologi eller morfologi (Havs- och vattenmyndighetens vägledning om kraftigt modifierat vatten och ekologisk potential [2023:12], s. 76, jfr CIS Guidance Document No. 37, s. 21 ff).

Vidare vill Länsstyrelsen påpeka att förslagen i sig inte kommer att ändra förutsättningarna för förklarande av kraftigt modifierade vatten med hänsyn till kulturmiljövärden. Detta eftersom förslaget innebär att de nya kriterierna för vad som kan anses vara en väsentligt ändrad fysisk karaktär kopplas endast till lagring av vatten för kraftproduktion (4 kap. 3a §) och inte till miljön i stort, där kulturmiljövärden ingår (4 kap. 3 § punkt 1a).

Länsstyrelsen konstaterar att den nu föreslagna bestämmelsen – med innebörden att en väsentligt ändrad fysisk karaktär alltid ska anses föreligga när minst två av de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna, inklusive konnektivitet, har klassats till måttlig status (punkt 1) eller när den sammantagna påverkan innebär att ändringen är väsentlig (punkt 2) – skiljer sig på ett icke obetydligt sätt från vad som idag gäller nationellt samt vad som kan utläsas av tillämpliga CIS Guidance Documents. Enligt Länsstyrelsens bedömning framstår det som osäkert om den föreslagna definitionen av vad som utgör en väsentligt ändrad fysisk karaktär för en vattenförekomst verkligen är förenlig med vattendirektivet.

Betydande negativ påverkan på kraftproduktionen

Beträffande den föreslagna nya bestämmelsen 4 kap 3 b § vill Länsstyrelsen framföra följande.

I 4 kap 3 § vattenförvaltningsförordningen, genom vilken artikel 4.3 i vattendirektivet har genomförts, ställs det upp flera kriterier som måste vara uppfyllda för att en vattenförekomst ska kunna förklaras som kraftigt modifierad. Bland annat ska det av tekniska skäl eller på grund av höga kostnader inte vara rimligt att på något annat sätt som är ett väsentligt bättre alternativ för miljön åstadkomma den nytta som följer av att vattenförekomsten blir kraftigt modifierad. Länsstyrelsen bedömer att detta även är en förutsättning för att den nya bestämmelsen ska kunna tillämpas i enlighet med EU-rätten.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska särskilt följande risker beaktas: (1) en produktionsförlust som överskrider riktvärdet för

huvudavrinningsområdet enligt bilaga 2 vattenförvaltningsförordningen, (2) en nationellt försämrade elberedskap och (3) en försämring av reglerförmågan i en vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel som bidrar med minst 0,01 procent av den sammanlagda reglerförmågan hos samtliga sådana verksamheter som bedrivs i Sverige.

Länsstyrelsen anser att det är oklart om förutsättningarna enligt de tre punkterna ska beaktas samlat eller var för sig. Mellan andra och tredje punkten i bestämmelsen står det ”och”, vilket skulle kunna tolkas som att en betydande negativ påverkan framför allt uppstår om man beaktar risken för att alla tre förhållandena inträffar på grund av åtgärderna. Om avsikten är att det är tillräckligt att en av förutsättningarna föreligger för att det ska tala för en betydande påverkan, så bör det snarare stå ”eller” mellan andra och tredje punkten.

Enligt punkt 2 ska Vattenmyndigheten särskilt beakta risken för en försämrade elberedskap på nationell nivå. I nuläget finns det inte någon annan vägledning eller samlat underlag för den bedömningen än bilaga 2 i den nationella planen för omprövning av vattenkraft, av vilken det framgår i vilka avrinningsområden det finns kraftverk med särskilt stor betydelse för Sveriges elberedskap. Länsstyrelsen välkomnar att Svenska kraftnät, som är elberedskapsmyndighet, åläggs bistå Vattenmyndigheten med analyser av påverkan på elberedskapsförmågor för de vattenkraftverk som särskilt bidrar till dessa förmågor.

Enligt punkt 3 ska Vattenmyndigheten särskilt beakta risken för en försämring av reglerförmågan i en vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel som bidrar med minst 0,01 procent av den sammanlagda reglerförmågan hos samtliga sådana verksamheter som bedrivs i Sverige. Av överväganden i promemorian framgår att det som avses är reglerförmågan i vattenkraftverk som är i reglerbidragsklass 1 och 2 enligt rapporten ”Vattenkraftens reglerbidrag och värde för elsystemet”, ER 2016:11. Reglerbidraget och indelningen av vattenkraften i klass 1-3 baseras på data från perioden 2009-2014. Därför är det av avgörande betydelse för tillämpningen av denna bestämmelse att Svenska kraftnät och Energimyndigheten bistår Vattenmyndigheterna med underlag och analyser för att kunna göra bedömningen av hur olika miljöförbättrande åtgärder kan antas påverka vattenkraftens reglerförmåga utifrån dagens förutsättningar.

Både det nationella riktvärdet på 1,5 TWh och klassificeringen av kraftverk utifrån sitt reglerbidrag baseras på äldre data och förutsättningar för elsystemet. Länsstyrelsen anser att dessa värden inte bör ingå i förordningstext utan lämnas till expertmyndigheterna att värdera och uppdatera vid behov utifrån bedömningar om elsystemets utveckling och effekterna av ett förändrat klimat. I detta sammanhang bör det också beaktas att vattenförvaltningen är tänkt att vara adaptiv, med en revidering av miljökvalitetsnormer minst var 6:e år.

Det är vidare mycket olyckligt att HARO-värdena avser påverkan på produktionsförluster på avrinningsområdesnivå, medan tidplanen för prövningarna enligt den nationella planen gäller för prövningsgrupper som ofta inte utgörs av hela avrinningsområden. Enligt den nu föreslagna lagstiftningen ska normsättningen för vattenkraftspåverkade vattenförekomster (och förklarandet av kraftigt modifierade vattenförekomster) ske samordnat med samverkan enligt den nationella planen. Det innebär att normsättningen behöver ske med utgångspunkt från prövningsgrupperna, medan HARO-värdena avser hela avrinningsområden. Det innebär i sin tur att bedömningen av olika miljöförbättrande åtgärders påverkan inte kan ske i förhållande till HARO-värdet, när prövningsgruppen bara omfattar en del av avrinningsområdet. Detta blir särskilt påtagligt i stora avrinningsområden där prövningarna är uppdelade på många olika prövningsgrupper med vitt skilda prövningsår (exempelvis Göta älv, Dalälven, Ångermanälven och Norrström). Med den nu föreslagna ordningen saknas det därför förutsättningar för att göra samordnade bedömningar och analyser för både förklarande av kraftigt modifierade vattenförekomster och för normsättningen med utgångspunkt från HARO-värdena för vattenförekomster som ligger i avrinningsområden där prövningsgrupperna har olika prövningsår. Det är mycket resurskrävande att genomföra normsättning för vattenkraftspåverkade vattenförekomster rent generellt, och att det blir väsentligt mycket besvärligare om processen behöver splittras upp på flera omgångar och år. Länsstyrelsen anser därför att Svenska kraftnät och Energimyndigheten behöver ta fram ett underlag eller en metod för att kunna tillämpa HARO-värdena fördelat på olika prövningsgrupper.

Länsstyrelsen vill också påtala att det i praktiken är omöjligt att tillämpa ett sammanlagt HARO-värde för "övriga avrinningsområden" på ett rättssäkert och likvärdigt sätt. Det saknas

vägledning för hur detta HARO-värde ska tillämpas inom ramen för den successiva normsättning som vattenmyndigheterna arbetar med, i enlighet med tidplanen för den nationella planen. Eftersom normsättningen inte sker samlat för alla övriga avrinningsområden samtidigt, går det inte att göra bedömningar av om HARO-värdet kommer att överskridas förrän normsättningen har genomförts för ett stort antal provningsgrupper. Det finns därmed en risk att det inte kommer att finnas förutsättningar för att förklara vattenförekomster som kraftigt modifierade (eller tillämpa mindre stränga krav) i provningsgrupper som ingår i "övriga avrinningsområden" och som provas tidigt enligt tidplanen, upp till den nivå där det sammanlagda HARO-värdet uppnås. För de provningsgrupper som provas därefter kommer det tvärtom att kunna bli nödvändigt att förklara vattenförekomster som kraftigt modifierade (eller tillämpa mindre stränga krav), oavsett om det kan anses motiverat utifrån elsystem- och vattenmiljösynpunkt. Länsstyrelsen anser därför att det behövs en annan utformning av det som nu beskrivs som ett sammanlagt HARO-värde för "övriga avrinningsområden" om det ska vara möjligt att tillämpa. Antingen behöver det tas fram specifika HARO-värden för samtliga avrinningsområden (och en metod för att fördela värdena mellan provningsgrupper), eller så behövs det en tydlig metod eller princip för hur det sammanlagda värdet ska fördelas mellan olika avrinningsområden och provningsgrupper.

Länsstyrelsen konstaterar att förslaget för Västmanlands län skulle innebära att många fler vattenförekomster skulle klassificeras som att de fått en väsentligt ändrad fysisk karaktär. Huruvida dessa vattenförekomster i ett nästa steg skulle pekas ut som kraftigt modifierade vatten är dock osäkert. I de provningsgrupper som ingår i Västmanlands län finns nästan bara vattenkraftverk som ingår i klass 3 enligt definitionen av reglerförmåga i rapporten Vattenkraftens reglerbidrag och värde för elsystemet (ER 2016:11). Förslagen i promemorian utgår fortfarande från att vattenkraftverket är viktigt på nationell nivå för att vattenförekomsten ska kunna pekas ut som kraftigt modifierat vatten. Om tanken är att flera små vattenkraftverk tillsammans kan utgöra en nytta på nationell nivå behöver det tas fram riktlinjer för hur det ska beaktas vid normsättningen då nuvarande förslag inte ger någon vägledning kring det.

Fastställandet av god ekologisk potential

Länsstyrelsen uppfattar att införandet av bestämmelsen 4 kap. 4 b § syftar till att utgöra en nationell kodifiering av den så kallade "åtgärdsmetoden" som beskrivs i Havs- och vattenmyndighetens vägledning om kraftigt modifierat vatten och ekologisk potential (2023:12), samt i CIS Guidance Document No. 37. Det är dock fortfarande oklart hur den föreslagna bestämmelsen förhåller sig till de normativa definitioner för ekologisk potential som återfinns i Tabell 1.2.5 i bilaga V till vattendirektivet, trots att avsikten är att tydliggöra den närmare innebörden av maximal ekologisk potential (MaxEP) och god ekologisk potential (GEP).

Enligt punkt 1 i föreslagen bestämmelse (4 kap. 4 b §) ska de åtgärder eller kombinationer av åtgärder som ligger till grund för definitionen av maximal ekologisk potential (MaxEP) vara sådana som "effektivt förbättrar vattenmiljön, med beaktande av att ytvattenförekomstens fysiska karaktär är väsentligt ändrad". Det bör förtydligas att åtgärderna ska vara sådana som effektivt förbättrar vattenmiljön till bästa möjliga tillstånd, med beaktande av vattenförekomstens väsentligt ändrade fysiska karaktär.

Enligt punkt 2 i föreslagen bestämmelse (4 kap. 4 b §) gäller vidare att de åtgärder eller kombinationer av åtgärder som ligger till grund för definitionen av maximal ekologisk potential (MaxEP) ska vara sådana som "inte påverkar kraftproduktionen på ett betydande negativt sätt i den mening som avses i 3 b §." Länsstyrelsen önskar ett förtydligande om denna punkt innebär att åtgärderna inte får leda till att vattenförekomstens väsentligt förändrade fysiska karaktär förbättras i den omfattning att god ekologisk status kan uppnås (jmf. Havs- och vattenmyndighetens vägledning om kraftigt modifierat vatten och ekologisk potential, s. 55), eller om den innebär att det särskilt ska beaktas risker för att åtgärderna medför en produktionsförlust som överskrider HARO-värdena, en nationell försämrade elberedskap och en försämring av reglerförmågan i klass 1- och klass 2-kraftverk.

Enligt andra stycket i den föreslagna bestämmelsen ska definitionen av ekologisk potential, i fråga om hydromorfologiska kvalitetsfaktorer, utgå från åtgärder "som har visats vara effektiva för att uppnå ett tillstånd som motsvarar lätta förändringar jämfört med de ekologiska förhållanden som föreligger i ytvattenförekomsten vid maximal ekologisk potential". Enligt övervägandena är avsikten med denna bestämmelse att undvika att

åtgärdsförslag med ”osäker effekt” eller som ”inte medför en tillräcklig stor och bevisad nytta” inte ska ligga till grund för fastställandet av god ekologisk potential (GEP) (s. 28). Länsstyrelsen ser det som problematiskt att inom ramen för normsättningen göra så detaljerade bedömningar som lagändringen tycks förutsätta, då man redan i normsättningen skulle behöva avgöra vilka specifika åtgärder som krävs för enskilda verksamheter.

Undantag från krav enligt art- och habitatdirektivet

Länsstyrelsen önskar framföra följande om den föreslagna nya bestämmelsen 4 kap. 12 a § och ändringen i 4 kap. 14 §.

Enligt förslaget ska Vattenmyndigheten, efter att den blivit informerad om att en prövningsmyndighet har meddelat bestämmelser och villkor som medför att ett krav i en miljö kvalitetsnorm till skydd för ett Natura 2000-område inte kan eller riskerar att inte kunna följas, fatta de beslut om förvaltningen av vattenmiljön som bestämmelserna och villkoren föranleder. Av övervägandena framgår att detta kan innebära att Vattenmyndigheten behöver ta bort eller ändra ett särskilt krav med anledning till ett Natura 2000-område i en miljö kvalitetsnorm. Det kan även innebära att Vattenmyndigheten behöver bedöma om det finns förutsättningar att förklara ett vatten som kraftigt modifierat eller besluta om sänkta krav (s. 34).

I sammanhanget bör uppmärksammas att för att förklara en vattenförekomst som kraftigt modifierad eller besluta om mindre stränga krav behöver samtliga förutsättningar som framgår av vattenförvaltningsförordningen vara uppfyllda. Ett undantag enligt art- och habitatdirektivet kräver att de åtgärder som behövs för att kompensera för förlorade miljövärden vidtas. Undantag i form av mindre stränga krav kräver å andra sidan att de miljömässiga eller samhällsekonomiska behov som verksamheten fyller inte utan orimliga kostnader kan tillgodoses på ett sätt som är väsentligt bättre för miljön samt att alla möjliga åtgärder vidtas för att uppnå bästa möjliga status (4 kap. 10 § miljöbalken). Länsstyrelsen anser att det skulle vara värdefullt med förtydliganden om hur de nu föreslagna bestämmelserna om möjligheten för prövningsmyndigheten att besluta om undantag från vissa Natura 2000-krav överensstämmer med förutsättningarna för att förklara vatten som kraftigt modifierade och att besluta om mindre stränga krav enligt vattenförvaltningsförordningen.

Enligt den föreslagna lagändringen är det först efter att domstolen har beslutat om bestämmelser och villkor för den ifrågavarande verksamheten som Vattenmyndigheten ska fatta de beslut som detta föranleder, det vill säga exempelvis ändra ett kvalitetskrav i en miljökvalitetsnorm. Detta är enligt Länsstyrelsens mening problematiskt. Det kommer för domstolen inte att vara möjligt att med säkerhet avgöra vilken kravnivå som kommer att gälla efter att ett kvalitetskrav till skydd för ett Natura 2000-område har avlägsnats, vilket innebär att domstolen kan komma att meddela ett beslut som strider mot vattendirektivets försämringsförbud.

En förbättrad samverkan inför omprövning

Länsstyrelsen vill påtala vikten av att samtliga berörda aktörer, inklusive verksamhetsutövare, bidrar med underlag om de aktuella verksamheterna och deras påverkan på vattenmiljön. Detta för att det ska finnas bra beslutsunderlag för bedömningar av påverkan, status och förutsättningar för att förklara vatten som kraftigt modifierade och slutligen normsättning. Sådant underlag behöver vara utformat på ett sådant sätt att det kan användas i enlighet med den systematik och de metoder som används i vattenförvaltningsarbetet. Om underlaget tas fram inom ramen för samverkansprocessen är det därför viktigt att det sker enligt de riktlinjer och den information som förmedlas av de ansvariga länsstyrelserna. Länsstyrelsen är dock medveten om att det är stora skillnader på hur mycket fakta som en liten verksamhetsutövare kan bidra med jämfört med en större verksamhetsutövare.

Underlag och information från Energimyndigheten och Svenska kraftnät som ska användas i normsättningen bör även fortsättningsvis skickas direkt till Vattenmyndigheten och inte via Länsstyrelsens beredningssekretariat. Detta för att underlätta processen och möjliggöra att eventuella frågor kan besvaras av avsändaren direkt.

Länsstyrelsen anser att förslaget inte är tydligt vad gäller roller och ansvarsfördelning mellan Vattenmyndigheten, Energimyndigheten, Svenska kraftnät, Länsstyrelsen och eventuellt även verksamhetsutövare. Det är exempelvis otydligt vilken aktör som är menad att initiera normöversynen och det behöver förtydligas vad som ska ses över och vilka underlag som ska beaktas under normöversynen.

Länsstyrelsen anser vidare att det är av stor vikt att det finns ett tydligt slut på den delen av samverkan som gäller normöversynen. Målsättningen behöver vara tydlig innan samverkansprocessen ska kunna fortskrida med en analys av vilka åtgärder som krävs för att nå den gällande normen. Samverkansprocessen riskerar annars att fastna i steget som handlar om vilka mål (normer) som ska nås. Ett tydligt avslut på delen av samverkansprocessen där normöversynen görs kan vara att beslut tas i vattendelegationen om reviderade normer för det aktuella avrinningsområdet.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Länsstyrelsen har förståelse för att det är angeläget att de nya bestämmelserna får ett snabbt genomslag. Som det anges nedan kommer dock den korta tid som föreslås mellan bestämmelsernas ikraftträdande och starten för provningar i juli 2025 innebära att det uppstår stora svårigheter för vattenmyndigheterna att genomföra de olika arbetsmomenten enligt tidplanen för den nationella planen.

Länsstyrelsen bedömer att det behövs en övergångsbestämmelse som innebär att de nya bestämmelserna inte ska tillämpas för vattenförekomster i provningsgrupper enligt den nationella provningsplanen där provningarna redan har påbörjats. Av både processekonomiska skäl och med hänsyn till det som har påpekats ovan om svårigheterna med att följa tidplanen framåt, är det mycket olämpligt att införa bestämmelser som kan behöva tillämpas retroaktivt för pågående provningar.

Konsekvenser

Länsstyrelsen instämmer i att förslaget i vissa delar medför en tydligare ram kring arbetet med förklarande av kraftigt modifierade vatten och normsättning, vilket kan underlätta arbetet framöver. Sammantaget innebär dock förslaget en väsentligt ökad arbetsmängd och därmed även ett ökat resursbehov, särskilt för de länsstyrelser som är vattenmyndigheter men även för de övriga länsstyrelserna.

Förslaget kommer även att påverka Vattenmyndighetens tidplan för arbetet med statusklassning och normsättning. Detta eftersom betydligt fler vattenförekomster behöver analyseras avseende om kriterierna för kraftigt modifierade vatten uppfylls och fler parter behöver bli involverade i processen. Förslaget kommer också att påverka förutsättningarna för analys och normsättning avseende

andra typer av påverkanstryck än vattenkraft, eftersom resurserna kommer att förskjutas till vattenkraftsrelaterade insatser.

Förslaget innebär ett behov av förnyad normöversyn av redan beslutade normer för vattenförekomster som påverkas av den vattenkraft som ska provas år 2025 och 2026 enligt den nationella planen för omprövning av vattenkraft. Länsstyrelsen har förståelse för att det är angeläget att de nya bestämmelserna får ett snabbt genomslag, men bedömer att det inte är möjligt att se över statusklassning och miljö kvalitetsnormer för alla berörda vattenförekomster innan prövningarna ska påbörjas i juli respektive september 2025. Detta i synnerhet eftersom Vattenmyndigheten i högre utsträckning kommer att vara beroende av andra aktörer, såsom Svenska kraftnät och Energimyndigheten. Samma bedömning görs vad avser efterföljande prövningsgrupper eftersom det arbetet kommer att behöva skjutas på framtiden på grund av resursbrist. Om det även kommer att behöva genomföras en översyn av normerna för de prövningsgrupper där prövningarna redan har inletts kommer resursbristen, och därmed även fördröjningen av normöversynen, bli än mer påtaglig.

Länsstyrelsen anser att tidplanen för den nationella planen behöver justeras ytterligare för att myndigheterna ska få förutsättningar att utveckla de verktyg och metoder som behövs för att tillämpa ändringarna efter att de träder i kraft. En reviderad tidplan skulle också ge förutsättningar för genomförandet av en förnyad normöversyn av vattenförekomster som berörs av prövningar år 2025 och 2026 inför prövningsstart.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Johan Sterte med NAP-samordnare Elin Brodin som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsrådet Ulrica Gradin, avdelningschef Åsa Halldorf och Vattenvårdsdirektör Carina Färm samt juristen Ote Dunér medverkat.